

Ieskats vīru kora "Dziedonis" mākslinieciskās darbības lappusēs

Lai daudzpusīgāk atklātu kora darbību dažādos gados, tālāk apkopoti fragmenti no vairākiem informācijas avotiem, kas sniedz hronoloģisku ieskatu kora mākslinieciskās darbības vēsturē.

1932. gads

"Pirmo reizi ar patstāvīgu koncertu Tallinā uzstājās latvju vīru koris "Dziedonis." Koris izpildīja plašu programmu diriģenta Leonīda Vignera vadībā. Programmā 17 dziesmas, latvju autoru... "Dziedonis" parādīja īsti augstu dziedāšanas mākslu, kultūru, izpildīdams bagāto, grūto un vispusīgo programmu nevainojami labā saskaņā ar smalki izstrādātu niansēšanas mākslu."ⁱ

1941. gads

"Plāni ir lieli: vīri sāk gatavoties 1941. gada beigās paredzētajai latviešu literatūras un mākslas dekādei Maskavā. Šai sakarībā pirmā nopietnākā muzikālā pārbaude – 15. februāra koncerts. Klausītāju atsaucība spārno kolektīvu... Ir atrisināti arī gadiem sasāpējušie saimniecības jautājumi: "Dziedoņa" darbība atplaukst Latvijas PSR Arodbiedrību Centrālās Padomes paspārnē... Kara un vācu fašistu okupācijas gadi sagrauj visas labi domātās ieceres."ⁱⁱ

1947. gads

"1947. gada 16.maijā H. Medņa un "Dziedoņa" solista A. Elksnīša, kā arī J. Ābeles, F. Tones, V. Zvejnieka, vēl dažu citu ilggadīgo koristu mudināti, pirmajam pēckara mēģinājumam pulcējas 23 vīri. Pēc trim dienām – 19. maijā – Poligrāfiķu un preses darbinieku arodbiedrības centrālā kluba telpās Lāčplēša ielā notiek "Dziedoņa" kopsapulce. Nu jau ieradušies 35 vīru dziesmu entuziastu..."
...Bet viens no lielākajiem atjaunotā kolektīva 57 dziedātāju panākumiem saistīts ar Padomju Latvijas 1948. gada Dziesmu svētku skanīgo vasaru – "dziesmu kara" muzikālajā sacensībā pārlicinošo pirmo vietu; H. Medņa interpretācijā spoži skan visiem vīru kolektīviem obligātā E. Dārziņa "Lai vētra krāc."ⁱⁱⁱ

1953. gads

"Pēc svētkiem "Dziedoņa" muzikālās darbības intensitāte nedaudz atslābst. Kādu laiku, H. Medņa personības fascinēti, vīri sāk strādāt apvienotā kolektīvā ar P. Stučkas LVU vīru kori... Interesanti atzīmēt, ka kora pirmo tenoru pulkā šajos gados redzams vēl nevienam nepazīstamais pašdarbības dziedonis K. Zariņš. Pat ja "Dziedoņa" vēsturē nekā cita nebūtu, fakts, ka kolektīva rindās savas pirmās muzikālās intereses izmantojis nākamais PSRS Tautas mākslinieks, kora slavu līdz šodienai glabātu it spožu."^{iv}

1955. gads

"Imants Kokars ir Jāzepa Vītola Valsts konservatorijas kordiriģentu nodaļas pēdējā kursa students, kad viņš 1955. gada rudenī stājas pie Rīgas "Dziedoņa" mākslinieciskās vadības pulcā... Jau pirmais patstāvīgais koncerts I. Kokara vadībā P. Stučkas LVU Lielajā aulā (1956. gada 30.martā) apliecina kvalitatīvu lūzumu kora mākslinieciskajā ievirzē."^v

1960. gads

"Kad 1960. gada "dziesmu karā" pārliecinoši iegūts uzvaras zelts un Tautas kora goda nosaukums, Rīgas "Dziedoņa", tāpat kā diriģenta Imanta Kokara muzikālā darbība, ieiet jaunā fāzē..."

1971. gads

"Imanta Kokara darbības laikā "Dziedonis" nav taupījis spēkus, lai ar vīru dziesmas daili iepazīstinātu visas republikas iedzīvotājus... Pagaidām pašas dāsnākās bijušas 1958., 1971. un 1973. gada sezonas. Un tā "Dziedoni" apjūsmojuši desmitiem tūkstošu klausītāju..."^{vi}

1977. gads

"Tāpat kā visās iepriekšējās muzikālajās sacensībās, arī Padomju Latvijas 1977. gada Dziesmu svētku laikā Imanta Kokara vīri liek sevi apbrīnot... Viņi tālredzīgi dod korim visaugstāko novērtējumu. Un savā grupā Rīgas "Dziedonis" patiešām izrādās nepārspējams. ...Taču Imanta Kokara vīriem tā bijusi nepieciešamība, jo tagad vairāk kā citkārt ir jānostiprinās drosmei, pašpārliecībai, lai, diriģenta vārdiem runājot, varētu bezbailīgi mesties atbildīgā starptautiskā konkursa "avantūrā."^{vii}

1977. gads, Gorīcija, Itālija

"Mums ceļš ved vispirms ar vilcienu uz Maskavu, pēc tam ar lidmašīnu uz Milānu un tālāk uz Triestu. Gorīcija atrodas vismaz 30 km no Triestas un ietilpst Venēcijas apgabalā. Ir zināms, ka sacensība šai konkursā notiek divos gājienos – polifonajās oriģinālkompozīcijās un tautas mūzikā. Zināms arī, ka konkurss populārs ar viendabīgo koru uzstāšanos, kaut gan starp 25 kolektīviem no 20 valstīm būs arī jauktie."^{viii}

"Tā arī dziedonieši tika pieteikti XVI starptautiskajam polifonās mūzikas konkursam Itālijā, Gorīcijā. Kā koris no PSRS. No simta varēja dziedāt tikai trīsdesmit seši. Tāds bija konkursa noteikums... Novērtējot telpu, Imants norūca: "Akustika štruntīga. Bet žūrijai ausis būs īstajā vietā!" Uzvilkuši frakas, nodziedāja igauņa Veljo Tormisa "Litāniju Pērkonam." ...To, ka paņems pirmo vietu, saprata tikai pēdējā uzstāšanās dienā, kad jau bija nodziedājuši tautas mūzikas sacensībās. "Čučī, mana līgaviņa, uz manām(i) rociņām(i)" ... Tad kājas bungoja itālieši. Bravo! Bravo! "Dziedoņa" kaujas un uzvaras dziesma bija tieši Litānija – kur visi gāja ar šo dziesmu, tur nolauza pirmās vietas."^{ix}

1978. gads, Bīlefelda, Vācija

"Ar emigrācijas latviešiem nedrīkst satikties" – šādu striktu norādījumu saņēmuši Rīgas vīru kora "Dziedonis" koristi pirms izbraukšanas no Rīgas, dodoties koncertturnejā uz Rietumvāciju. Šis pats rīkojums, tikai vēl asākā formā, koristiem atkārtots sevišķā instruēšanas sapulcē Maskavā, kur koristiem pievienojies arī speciāls Maskavas polītruks. ...Braucienu gribējuši atlikt... Vācu koris jau bijis izkārtojis visus koncertus, noīrējis telpas, izplatījis reklāmas. Vācieši draudējuši ar civilprasību... Un bez tam gatavojušies sūdzēties pašam Brežņevam, kurš 4. maijā ierodas Bonnā."^x

1990. gads

"Nu, lūk, trīs gadi ir pagājuši kā nebijuši. Un tā patiešām – 22. septembrī "Dziedonis", šoreiz paplašinātā sastāvā – 64 vīri – atkal stāvēja bīlefeldiešu priekšā uz jaunās skatuves... "Dziedonis" pieturas pie sava standartrepertuāra: dzirdējām lielāko tiesu jau iepriekšējās reizēs dzirdēto – kā, piemēram, Palestrinas "Popule meus", grūti izpildāmo krievu komponista Sviridova "Dvēsele skumst pēc debesīm", V. Tormissa "Litāniju pārkonam", E. Grīga "Humoresku", bet otrajā daļā – tautasdziesmu aranžējumus u.c."^{xi}

1994. gads

"Rīgas vīru koris "Dziedonis" tieši pirms septiņdesmit gadiem aprīlī pieteica sevi ar pirmo koncertu. Kora mūžs jau pārsniedzis tā dalībnieku aktīvā mūža garumu; visi divdesmit trīs pirmā koncerta dziedātāji jau pārcēlušies aizsaulē. Vecākā vēl pašreiz dziedošā vīru daļa var atskatīties uz divdesmitpieciem trīsdesmit nodziedātiem gadiem; Voldemārs Šēnbergs un Imants Grīnvalds – uz trīsdesmit astoņiem, bet Eduards Mažeiks – pat uz četrdesmit sešiem."^{xii}

2004. gads

"Pēc aptuvenām aplēsēm, 80 gados "Dziedoni" darbojušies aptuveni pusotra tūkstoša vīru. Tagad līdzās sirmiem veterāniem ir arī jaunieši. Tiesa, ne tik daudz kā gribētos, taču tās ir sekas nopietnām problēmām vispārīzglītojošo skolu izglītības sistēmā."^{xiii}

ⁱ 1. Latvju vīru kora biedrības "Dziedonis" 10 gadu darbības pārskats. [B.v.]: [b.i.], [b.g.]. 39. lpp.

ⁱⁱ Grāvītis, Oļģerts. Izcilākie tautas kori. Rīga, Liesma, 1979. 78. lpp.

ⁱⁱⁱ Grāvītis, Oļģerts. Izcilākie tautas kori. Rīga, Liesma, 1979. 78. lpp.

^{iv} Grāvītis, Oļģerts. Izcilākie tautas kori. Rīga, Liesma, 1979. 79. lpp.

^v Grāvītis, Oļģerts. Izcilākie tautas kori. Rīga, Liesma, 1979. 79. lpp.

^{vi} Grāvītis, Oļģerts. Izcilākie tautas kori. Rīga, Liesma, 1979. 81. lpp.

-
- ^{vii} Grāvītis, Oļģerts. *Izcilākie tautas kori*. Rīga, Liesma, 1979. 86. lpp.
- ^{viii} Purene, Dz. "Dziedonis" – Gorīcijā. No: *Cīņa*, 1977. 10.sept., 3. lpp.
- ^{ix} Muktupāvela, Laima. *BrāliBrāli*. Rīga: Dienas Grāmata, 2008. 264. lpp.
- ^x "Dziedonis" Vācijā – ar dieviem poļitrukiem. No: *Laiks*. 1978, 6.maijs, 1. lpp.
- ^{xi} Bušs, Ojārs. "Dziedonis" Bīlefeldā. No: *Brīvā Latvija*. Nr. 36 (193), 1990. 1.okt., 12. lpp.
- ^{xii} Daknis, Egils. "Dziedonis" dzied. No: *Rīgas Balss*. 1994., 6. apr., 12.lpp.
- ^{xiii} Lūsiņa, Inese. "Dziedonis" gatavs jubilejai. No: *Diena*. Nr. 87, 2004., 14. apr., 14. lpp.